

Regeringens proposition

2005/06:24

Förändrad länsindelning m.m.

Prop.
2005/06:24

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 6 oktober 2005

Göran Persson

Sven-Erik Österberg
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen gör regeringen bedömningen att beslutsformer och förfarande vid ändringar i Sveriges indelning i län och landsting inte bör förändras.

Regeringen föreslår en utvidgning av Uppsala län. Ändringen i länsindelningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Läns- och landstingsindelningen	4
3.1	Länsindelningen	4
3.2	Landstingsindelningen	5
3.3	Förfarandet vid ändringar av läns- och landstingsindelningen	6
4	Förändring av beslutsformer och förfarande vid ändringar i Sveriges indelning i län och landsting?.....	6
5	Förändrad länsindelning	9
5.1	Heby kommun.....	9
5.1.1	Bakgrund.....	9
5.1.2	Heby kommun byter län	9
5.2	Den fortsatta handläggningen	11
5.3	Ekonomiska konsekvenser.....	12
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet En lag om Sveriges indelning i län och landsting (SOU 2004:128).....	13
Bilaga 2	Utredningens lagförslag.....	17
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser (SOU 2004:128)	35
Bilaga 4	Kammarkollegiets yttrande (Dnr 411-4762-05).....	36
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser (Kammarkollegiets yttrande).....	44
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 2005	45

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om utvidgning av Uppsala län (avsnitt 5.1.2).

2 Ärendet och dess beredning

Utredningen om indelningsändringar

Den 13 november 2003 biföll riksdagen en reservation till vad konstitutionsutskottet hemställt i sitt betänkande Frågor om kommunal demokrati rörande indelningsfrågor (bet. 2003/04:KU3, rskr. 2003/04:34). I ett tillkännagivande till regeringen angavs att regeringen – med utgångspunkt i ett lagförslag som utskottet remitterat till Lagrådet och i Lagrådets yttrande – skulle bereda frågan om beslutsformer och förfarande vid ändringar i Sveriges indelning i län och landsting samt överlämna erforderliga lagförslag till riksdagen. Eftersom ändring av läns- och landstingsgränser enligt indelningslagen kan komma att ske genom att en kommungräns ändras, borde enligt utskottet i sammanhanget övervägas om också denna typ av indelningsändringar borde prövas av riksdagen.

Till följd av riksdagens tillkännagivande beslutade regeringen den 18 mars 2004 att ge en särskild utredare ett uppdrag som motsvarade riksdagens tillkännagivande. Utredningen lämnade sitt betänkande En lag om Sveriges indelning i län och landsting (SOU 2004:128) i december 2004. En sammanfattning av utredningen finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2004/6548).

Ansökan om läns- och landstingsbyte

Heby kommun inkom i februari 2005 med en ansökan om att få byta län och landsting från Västmanlands län till Uppsala län. Ärendet utreddes av Kammarkollegiet som den 30 juni 2005 inkom med ett yttrande till regeringen. Kammarkollegiets yttrande, exklusive bilagor, finns i *bilaga 4*.

Kammarkollegiets yttrande har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2005/3447).

3 Läns- och landstingsindelningen

3.1 Länsindelningen

Det svenska länsväsendet uppkom under medeltiden. Dagens länsindelning och den nuvarande ordningen härrör från 1634 års regeringsform. Riket delades in i 23 län, varav det som i dag utgör

Sverige bestod av elva län jämte överståhållardömet i Stockholm. I mitten av 1600-talet kom Jämtland, Härjedalen, Gotland, Blekinge, Skåne, Halland och Bohuslän att tillhöra Sverige och länsindelningen kom att omfatta även dessa landskap. I början av 1700-talet fanns 20 län. I slutet av samma århundrade bildades Gävleborgs län. Närke och Värmlands län, som tidigare hade utgjort ett län, delades.

Länsindelningen har, fränsett vissa mindre gränsjusteringar, i stort sett varit oförändrad sedan 1810, då landskapen Jämtland och Härjedalen slogs ihop till Jämtlands län och Norrbottens län blev eget län efter utbrytning från Västerbottens län. De större förändringar som därefter har genomförts har inneburit att Stockholms stad (överståhållardömet) och Stockholms län har slagits samman samt att Skåne län och Västra Götalands län har bildats. Sverige är numera indelat i 21 län.

I 1634, 1719 och 1720 års regeringsformer var länen uppräknade. Denna uppräkning fanns inte med i 1772 års regeringsform och 1809 års regeringsform innehöll endast en bestämmelse om att landet skulle vara indelat i län. 1974 års regeringsform innehåller inte några bestämmelser alls om länen eller länsindelningen. I 11 kap. 6 § första stycket regeringsformen anges dock bl.a. att länsstyrelserna lyder under regeringen, vilket innebär att regeringsformen förutsätter att det skall finnas länsstyrelser och att landet är indelat i län. Att landet är indelat i län framgår uttryckligen bl.a. av förordningen (2002:864) med länsstyrelseinstruktion där det i 1 § anges att det i varje län finns en länsstyrelse som svarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter. Förordningen ger dock inte några anvisningar om själva länsindelningen och det finns inte heller några andra författningsbestämmelser som reglerar länsindelningen. Landets indelning i län får i stället anses vila på sedvanerättslig grund. Den kan härledas ur den liggare över Sveriges indelning som förs av Kammarkollegiet.

Den nuvarande länsindelningen framgår – åtminstone indirekt – av regeringens tillkännagivande om länens indelning i kommuner (SFS 2002:808). Tillkännagivandet är inte normgivande utan anger endast hur Sveriges länsindelning ser ut vid viss tidpunkt.

3.2 Landstingsindelningen

De nuvarande landstingen kom till genom 1862 års landstingsförordning (SFS 1862:16). Landstingen inrättades för att ansvara för sådana, ofta resurskrävande, uppgifter av kommunal natur, som var gemensamma för större geografiska områden än enskilda kommuner och som inte lämpligen kunde läggas på dessa kommuner. Vid införandet av landstingen fann man länet som det naturliga område inom vilket den nya institutionen borde bildas och valde därför länen som grund för landstingen (SOU 1995:27 s. 64 f.).

Enligt 1 kap. 7 § första stycket regeringsformen finns det i riket primärkommuner och landstingskommuner. Enligt 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) omfattar varje landsting ett län om inte något annat är särskilt föreskrivet. För närvarande överensstämmer

landstingens indelning med länsindelningen med undantag för Gotland där kommunen ansvarar för de uppgifter som landstingen har i andra län. Prop. 2005/06:24

3.3 Förfarandet vid ändringar av läns- och landstingsindelningen

Enligt 8 kap. 5 § regeringsformen skall grunderna för ändringar i rikets indelning i kommuner (primärkommuner och landstingskommuner) bestämmas i lag.

I 2 kap. lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting, den s.k. indelningslagen, regleras bl.a. förutsättningarna för och förfarandet vid indelningsändringar i fråga om landstingen samt befogenheterna att besluta om sådana indelningsändringar. I 2 kap. 1 § indelningslagen anges följande. Regeringen får besluta om ändring i landstingsindelningen, om hinder inte möter mot en ändring i länsindelningen. Om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen gäller vad som är föreskrivet i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). Enligt 1 kap. 2 § kommunallagen omfattar varje landsting ett län, om inte något annat är särskilt föreskrivet. Enligt 2 kap. 1 § indelningslagen får dock landstingsindelningen ändras endast om det kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Landstingsindelningens anknytning till länsindelningen har medfört att landstingets gränser alltid har ändrats som en följd av ändringar av länsgränserna (SOU 1978:32 s. 63).

Förfarandet vid eller kriterierna för ändring i länsindelningen är inte reglerat i lag eller förordning. Regeringen uttalade i propositionen Förslag till lag om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar, m.m. (prop. 1978/79:157 s. 85) att regeringen anses ha rätt att på egen hand besluta om mindre ändringar i länsindelningen medan frågor om mera omfattande ändringar skall underställas riksdagen. Regeringen anförde samma åsikt i propositionen Länsindelningen i Skåne och Västsverige m.m. (1995/96:38 s. 7 f.) och uttalade vidare att även förändringar rörande länens namn eller residensstäder anses kräva riksdagens ställningstagande.

4 Förändring av beslutsformer och förfarande vid ändringar i Sveriges indelning i län och landsting?

<p>Regeringens bedömning: Bestämmelserna om beslutsformer och förfarande i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting bör inte förändras.</p>

Utredningens förslag: En lag som reglerar hela landets indelning i län och landsting införs. Lagen bestämmer läns- och landstingsområdena genom att räkna upp vilka kommuner som ingår i respektive län och

landsting. Ändringar i läns- och landstingsindelningen beslutas av riksdagen genom ändring i den föreslagna lagen. Ändringar av kommunindelningen beslutas av regeringen.

Remissinstanserna: Ett flertal av remissinstanserna, däribland *Kammarrätten i Stockholm*, *Kammarkollegiet*, *Uppsala Universitet*, *Länsstyrelsen i Västmanlands län*, *Skåne läns landsting* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* avstyrker förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* anför att domstolen avstyrker förslaget av bl.a. konstitutionella, normhierarkiska och praktiska skäl. Kammarrätten är beredd att gå så långt som att påstå att förslaget närmast strider mot regeringsformen. Det skulle med fog kunna hävdas att förslaget innebär att förvaltningsbeslut skulle fattas av riksdagen, vilket strider mot 11 kap. 8 § regeringsformen. Förslagets säregna förhållande till 8 kap. 5 § regeringsformen skapar en normhierarkisk förvirring. Sammantaget är förslaget främmande för svensk konstitutionell praxis. Förslaget leder även till att initiativrätten försvinner för kommuner och enskilda, att riksdagen skulle få försöka åstadkomma att myndigheter under regeringen tog fram underlag för en ändring samt att riksdagen i efterhand skulle få ändra i lagen till följd av ett regeringsbeslut. *Kammarkollegiet* anser bl.a. att förslaget inte är förenligt med 11 kap. 8 § och 8 kap. 5 § regeringsformen. Gällande rätt utgår från att en ändring i landstingsindelningen är ett förvaltningsbeslut. Kollegiet anser att förslaget fråntar regeringen en förvaltningsuppgift och därför strider mot grundlagen. *Justitiekanslern* väljer att inte ta ställning till lämpligheten att föra över beslutanderätten till riksdagen. Justitiekanslern anför dock att de principiella synpunkterna mot förslaget som utredningen framför i betänkandet väger tungt och ifrågasätter om skälen för en ändrad ordning väger över nackdelarna. Justitiekanslern gör bedömningen att det inte finns något konstitutionellt hinder mot ändring men att bedömningen inte är självklar, varför det var en brist att utredningens direktiv begränsade utredningens valmöjligheter och handlingsutrymme. Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *Västerås kommun*, *Uppsala läns landsting*, *Västra Götalands läns landsting*, *Vara kommun* och *Alingsås kommun* anser att det är negativt att utredningens förslag får till följd att landsting eller medlem i landsting inte längre kommer att kunna ansöka om ändring i landstingsindelningen. Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Blekinge län*, *Länsstyrelsen i Västmanlands län* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser att förslagen från Ansvarskommittén (Fi2003:02) borde avvaktas innan förändringar i indelningslagen görs.

Av de remissinstanser som inte har något att erinra mot förslagen anför bl.a. *Riksdagens Ombudsmän* att JO delar utredningens uppfattning att 8 kap. 5 § regeringsformen inte innebär något förbud för riksdagen att genom lag besluta om indelningen. JO anser även att den av utredningen föreslagna ordningen är förenlig med 11 kap. 8 § regeringsformen. *Umeå Universitet* anför att de analyser och överväganden som utredningen har gjort förefaller väl genomtänkta. Universitetet har därför inga invändningar mot förslagen. *Statskontoret* uppger att man inte har någon anledning att ifrågasätta utredningens principiella ställningstagande om att Sveriges indelning i län och landsting är en lagstiftningsfråga som skall avgöras av riksdagen.

Skälen för regeringens bedömning: I tillkännagivandet till regeringen (bet. 2003/04:KU3, rskr. 2003/04:34) angavs att regeringen – med utgångspunkt i ett lagförslag som utskottet remitterat till Lagrådet och i Lagrådets yttrande – skulle bereda frågan om beslutsformer och förfarande vid ändringar i Sveriges indelning i län och landsting samt överlämna erforderliga lagförslag till riksdagen. En proposition skulle enligt tillkännagivandet läggas fram för riksdagen senast i september 2004.

Till följd av riksdagens tillkännagivande gav regeringen en särskild utredare ett uppdrag som motsvarade riksdagens tillkännagivande. I betänkandet En lag om Sveriges indelning i län och landsting (SOU 2004:128) framförde utredningen att dess förslag skulle innebära en ordning som inte hade förutsättningar att fungera lika väl som dagens väl etablerade ordning. Det fanns, enligt utredningen, ett antal principiella och praktiska problem med den beslutsordning som efterfrågats i direktiven. Dagens system innebär att regeringen fattar förvaltningsbeslut om ändringar i landstingsindelningen. Enligt regeringsformen får inte riksdagen fatta förvaltningsbeslut utan stöd av grundlag eller riksdagsordningen. Utredningen skulle trots detta enligt direktiven överföra beslutanderätten över landstingsindelningen från regeringen till riksdagen, utan att föreslå grundlagsändringar. Med sådana förutsättningar framstod det enligt utredningen som en uppenbar konsekvens att utredningens valmöjligheter och handlingsutrymme varit starkt begränsade. Utredningens lösning var att bestämma landstingsindelningen genom en generell lag utifrån i varje landsting ingående kommuner, där de enskilda ändringarna åstadkoms i form av lagändringar, vilket enligt utredningens bedömning inte stod i strid med 11 kap. 8 § regeringsformen. En konsekvens av den föreslagna ordningen var dock enligt utredningen att den inte helt torde undgå den kritik Lagrådet tidigare framfört beträffande den ”registreringsfunktion” en sådan lag får med hänsyn till sådana ändringar i kommunindelningen som regeringen beslutar om. Lagrådet hade ansett att det stämmer dåligt med hierarkin mellan normerna om beslut som fattas av regeringen förutsätter att en lag ändras för att registrera regeringens beslut. Vidare anförde utredningen att det lokala inflytandet från medborgare och deras intressegrupper skulle förändras då de inte längre skulle ha möjlighet att anhängiggöra ärenden, utan i stället vara hänvisade till att uppvakta regeringen eller riksdagsledamöter (SOU 2004:128 s. 108 f.).

Av remissvaren framgår att många av remissinstanserna delar utredningens bedömning av konsekvenserna av den föreslagna ordningen. Flera av remissinstanserna riktar allvarlig kritik mot förslagen. Kritiken är av sådan art att regeringen bedömer att det inte är möjligt att omarbeta förslagen och samtidigt följa intentionerna i riksdagens tillkännagivande. Regeringen anser således att det önskemål som tillkännagivandet avser inte kan tillgodoses genom förändringar i lagstiftningen. Regeringen föreslår därmed inte några förändringar i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner.

5 Förändrad länsindelning

Prop. 2005/06:24

5.1 Heby kommun

5.1.1 Bakgrund

Heby kommun är ett hörn av landskapet Uppland, beläget i Västmanlands län. Kommunen är en typisk jord- och skogsbruksbygd med knappt 13 800 invånare på en yta av 1 170 kvadratkilometer.

I samband med de allmänna valen 1998 genomfördes en rådgivande folkomröstning i Heby kommun i syfte att undersöka kommunmedlemmarnas åsikt i fråga om vilket län kommunen borde tillhöra i framtiden. Resultatet av folkomröstningen blev att 57,7 procent av de röstande valde alternativet Uppsala län medan 39,9 procent föredrog alternativet Västmanlands län. 2,4 procent av rösterna var blanka eller ogiltiga. Valdeltagandet var 75,3 procent.

Heby kommun har vid två tillfällen, december 1998 och juni 2001, ansökt om att få byta länsstillhörighet från Västmanlands län till Uppsala län. Regeringen har vid båda tillfällena avslagit ansökan. Regeringen anförde som skäl för sitt avslag av Heby kommuns första ansökan bl.a. följande. Västmanlands läns landsting hade avstyrkt indelningsändringen då den riskerade att medföra att sjukhuset i Sala skulle vara tvunget att läggas ned. En nedläggning av sjukhuset skulle enligt regeringen försämra sjukvården både i Heby kommun och för övriga invånare i Västmanland. Regeringen anförde vidare som skäl för sitt avslag att även om en majoritet i Heby kommun varit för länsbyte så var opinionen splittrad geografiskt där boende i öster ville tillhöra Uppsala län medan boende i väster ville tillhöra Västmanlands län. Vid en samlad bedömning fann därmed regeringen inte skäl att ändra länsindelningen. Vid Heby kommuns andra ansökan fann regeringen att inget nytt framkommit i sak som givit regeringen anledning att frångå sitt tidigare ställningstagande.

5.1.2 Heby kommun byter län

Regeringens förslag: Heby kommun skall från och med den 1 januari 2007 ingå i Uppsala län.

Kammarkollegiets förslag: Överensstämmer med regeringens.
Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna instämmer i eller har inget att erinra mot Kammarkollegiets förslag. *Länsstyrelsen i Uppsala län* tillstyrker förslaget och anför att Kammarkollegiets utredning understryker det starka skäl, främst från näringsgeografiska synpunkter, som talar för Heby kommuns läns- och landstingsbyte. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* anser att en kompletterande analys bör göras av konsekvenserna av ett läns- och landstingsbyte. Ur en näringslivsstrukturmässig synpunkt är banden starkare mellan Sala kommun och Heby kommun än mellan Heby kommun och Uppsala kommun. *Uppsala läns landsting* tillstyrker ett landstingsbyte för Heby men vänder sig mot den del av Kammarkollegiets förslag som innebär att

Uppsala läns landsting skall bidra till de kostnader som uppstår övergångsvis i Västmanlands läns landsting. *Västmanlands läns landsting* anser att det vore lämpligast att avvakta resultatet av den s.k. Ansvarskommittén innan man fattar beslut om Heby kommuns länstillhörighet. Om detta inte bedöms möjligt tillstyrker landstinget överföringen av Heby till landstinget i Uppsala län under förutsättning att Västmanlands läns landsting erhåller kompensation för de omställningskostnader som blir följden av överföringen. Landstinget anför vidare bl.a. att vad gäller vårdstrukturen har en förändring av denna redan påbörjats, varför ett länsbyte för Heby kommun inte påverkar verksamheten i samma utsträckning som tidigare. Sala lasarett är numera ett närsjukhus, vilket innebär att sjukhuset inte längre har någon akutmedicinsk verksamhet. *Sala kommun* avstyrker förslaget och anser att ett läns- och landstingsbyte för Heby kommun skulle få negativa konsekvenser för Sala kommun och dess invånare. Kommunen anser att det är förvånande att en förändring av läns- och landstingstillhörigheten föreslås träda i kraft den 1 januari 2007 med tanke på att den s.k. Ansvarskommittén kommer att lägga fram sina förslag i februari samma år. *Domstolsverket* anför att om en ändring i länsindelningen sker kommer verket noga att överväga om en sådan förändring också bör medföra någon ändring av domkretsarna i länet. *Rikspolisstyrelsen* har inhämtat yttrande från bl.a. Polismyndigheten i Uppsala län som anför att det ställs krav på mycket förberedelsearbete om övergången av Heby kommun skall kunna ske smidigt. Polismyndigheten anför vidare bl.a. att övergången kommer att generera extra kostnader, varför en justering av anslagen måste göras. *Lantmäteriverket* bedömer att de organisatoriska följdverkningsarna och merparten av de systemanpassningar som uppstår för verket till följd av en ändrad länsindelning är av mindre omfattning och kan genomföras inom ramen för den ordinarie verksamheten. Anpassningarna av fastighetsregistret och kostnaderna för dessa bör dock med hänsyn till omfattningen behandlas i särskild ordning.

Skälen för regeringens förslag: En överföring av Heby kommun från Västmanlands län till Uppsala län har diskuterats under lång tid. Kommunen genomförde redan 1998 en folkomröstning enligt vilken en majoritet av kommunmedlemmarna önskade tillhöra Uppsala län. Kommunen har i samband med sin ansökan i februari 2005 gjort bedömningen att den opinion för länsbytet som kom till uttryck i folkomröstningen finns kvar. Kammarkollegiet har låtit utreda frågan och förordar att den av Heby kommun önskade indelningsändringen genomförs. Kammarkollegiet anför bl.a. att en överföring av Heby kommun från Västmanlands län till Uppsala län innebär fördelar från näringsgeografisk synpunkt. Heby kommun ingår i Uppsalas lokala arbetsmarknad. Även med avseende på andra näringsgeografiska faktorer är, enligt Kammarkollegiet, sambandet med Uppsalaregionen starkt.

Vissa av remissinstanserna har anfört att resultatet av Ansvarskommittén (Fi2003:02) bör avvaktas innan man fattar beslut om Heby kommuns länstillhörighet. Regeringen instämmer i att det faktum att Ansvarskommittén i februari 2007 skall lämna sitt slutbetänkande, som kan komma att innehålla förslag på förändringar av landstings- och länsindelningen, är en omständighet som talar mot en förändrad länstillhörighet för Heby kommun i nuläget. På samma sätt är även det

faktum att folkomröstningen 1998 visade att väljaropinionen i Heby kommun är splittrad på så vis att det finns en klar geografisk skiljelinje vad gäller befolkningens uppfattning i frågan om länsbytet en omständighet som talar mot en förändrad länsstillhörighet. Regeringen anser dock att såväl de näringsgeografiska faktorerna som kommunmedlemmarnas önskan utgör starka skäl som talar för att Heby kommun bör föras över till Uppsala län. Dessa skäl överväger enligt regeringens mening de omständigheter som talar mot ett länsbyte.

En förändring av Heby kommuns länsstillhörighet aktualiserar också frågan om hur överföringen påverkar organisationen av verksamheten för statliga offentliga organ i de berörda länen. Regeringen kan konstatera att inga stora problem eller skillnader till följd av förändrad länsstillhörighet har kunnat identifieras. Ett fåtal av de statliga myndigheterna har i sina remissvar över Kammarkollegiets yttrande anfört att länsbytet kommer att innebära smärre övergångskostnader i samband med mindre omorganisationer som en följd av länsbytet. Regeringen gör dock bedömningen att kostnaderna är att betrakta som ringa och därmed kan finansieras inom befintliga anslag för berörda myndigheter.

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna i övrigt får det anses klarlagt att en indelningsändring för Heby kommun har mycket liten inverkan på berörda landstings ekonomi sett ur ett långsiktigt perspektiv. Regeringen kan vidare konstatera att dessa landsting numera har nått en överenskommelse avseende fördelningen av de övergångskostnader som uppkommer i samband med indelningsändringen.

Vid en samlad bedömning anser således regeringen att fördelarna med en förändrad länsstillhörighet för Heby kommun överväger nackdelarna. Regeringen förordar därför en utvidgning av Uppsala län genom att Heby kommun byter län från Västmanlands län till Uppsala län. Förändringen i länsindelningen bör genomföras den 1 januari 2007.

5.2 Den fortsatta handläggningen

Landstingsindelningen

Enligt 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) omfattar varje landsting ett län, om inte något annat är särskilt föreskrivet. Om länsindelningen ändras skall därför motsvarande förändring ske av landstingsindelningen. Genom att Heby kommun indelningsmässigt kommer att tillhöra Uppsala län skall kommunen även från och med den 1 januari 2007 ingå i Uppsala läns landsting. Regeringen avser att under hösten 2005, förutsatt att riksdagen godkänner regeringens förslag om länsbyte, besluta om Heby kommuns förändrade landstingstillhörighet.

Domsagoindelningen

Enligt förordningen (1982:996) om rikets indelning i domsagor omfattar Västmanlands tingsrätts domsaga samtliga kommuner i Västmanlands län. Västmanlands tingsrätt har för närvarande kansliorter i Köping, Sala och Västerås. Regeringen redovisar dock i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 utg. omr. 4 s. 138 f.) bedömningen att tingsrättens

kansliorter i Köping och Sala bör dras in när tingsrätten kan ta lokaler i anspråk i Västerås för den verksamhet som för närvarande bedrivs i Sala och Köping, dock senast den 1 november 2007. Uppsala tingsrätts domsaga omfattar fr.o.m. den 28 november 2005 samtliga kommuner i Uppsala län. Med hänsyn till att Heby kommun föreslås tillhöra Uppsala län fr.o.m. den 1 januari 2007 bör kommunen samtidigt föras från Västmanlands tingsrätts domsaga till Uppsala tingsrätts domsaga. Regeringen avser att under hösten 2005, förutsatt att riksdagen godkänner regeringens förslag om länsbyte, besluta om Heby kommuns förändrade domsagotillhörighet.

5.3 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att länsindelningen av Västmanlands län och Uppsala län förändras då Heby kommun byter län. Enligt den utredning som ligger till grund för Kammarkollegiets yttrande har indelningsändringen en mycket begränsad inverkan på berörda landstings ekonomi sett ur ett långsiktigt perspektiv. Indelningsändringen bedöms få en viss påverkan på ekonomin för Heby kommun. Förändringen har dock inte ansetts medföra några påtagliga ekonomiska konsekvenser för den enskilda kommunmedborgarens ekonomi i Heby kommun. För kommunsektorn i övrigt medför ändringen i länsindelningen självfallet inga kostnadskonsekvenser.

Vad gäller ekonomiska konsekvenser av länsbytet för staten har vissa av de statliga myndigheterna anfört att länsbytet kommer att innebära smärre övergångskostnader i samband med omorganisationer som en följd av länsbytet. Regeringen gör dock bedömningen att kostnaderna är att betrakta som ringa och att de skall finansieras inom befintliga anslag för berörda myndigheter. Förutom organisationsförändringarna medför länsbytet även att insatser krävs avseende fastighetsregisterverksamheten (anpassningar till följd av ändrad administrativ indelning, ändrade fastighetsbeteckningar, byte av inskrivningsmyndighet etc.). Denna verksamhet är avgiftsfinansierad. De kostnader som uppkommer skall finansieras inom befintliga avgiftssystem.

Sammanfattning av betänkandet En lag om Sveriges indelning i län och landsting (2004:128)

Prop. 2005/06:24
Bilaga 1

Uppdraget

Utredningen har haft i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att beslutanderätten rörande landstingsindelningen skall kunna föras över från regeringen till riksdagen samt lämna förslag till lagreglering. Utredningen har vidare haft att, med utgångspunkten att riksdagen skall fatta beslut om ändringar i länsindelningen, överväga en lagreglering rörande förfarandet vid sådana ändringar. Utredningen har också haft att överväga en lagreglering rörande förfarandet vid namnändring av län och landsting. Ändring av läns- och landstingsgräns kan komma att ske genom att en kommungräns ändras, och i uppdraget har även ingått att överväga om också denna typ av indelningsändringar bör prövas av riksdagen. Det har stått utredningen fritt att även lämna förslag till övriga författningsändringar som kan behövas, men det har inte ingått i uppdraget att föreslå ändring av grundlag eller andra författningar som rör konstitutionella ämnen.

Bedömningar och förslag

Beslutanderätten rörande indelnings- och namnändringar

I regeringsformen stadgas att det i riket finns primärkommuner och landstingskommuner. Indelningen i kommuner omfattar hela landet men indelningen i landsting är inte heltäckande, då Gotlands kommun står utanför landstingsindelningen. Enligt 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) omfattar varje landsting ett län om inte något annat är särskilt föreskrivet. Sveriges indelning i län har i äldre tider varit angiven i grundlag. Den nuvarande länsindelningen är inte bestämd i lag, men den framgår av regeringens tillkännagivande om länens indelning i kommuner (f.n. SFS 2002:808).

Någon reglering beträffande ändringar i länsindelningen finns inte. Enligt rådande praxis har regeringen rätt att besluta om mindre ändringar i länsindelningen medan större ändringar skall underställas riksdagen. I 8 kap. 5 § regeringsformen föreskrivs bl.a. att grunderna för ändringar i rikets indelning i kommuner (härvid avses även landsting) bestäms i lag. Ändringar i kommun- och landstingsindelningen avgörs i dag som förvaltningsärenden i enlighet med lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting (indelningslagen). Enligt denna lag beslutar som huvudregel regeringen om sådana ändringar. Den nämnda kopplingen mellan läns- och landstingsindelningen medför dock att regeringen inte anses kunna besluta om en större ändring i landstingsindelningen utan att riksdagen beslutar om en ändring i länsindelningen.

8 kap. 5 § regeringsformen synes i och för sig inte innebära något förbud för riksdagen att besluta om den kommunala indelningen, även om det som bestämmelsen är formulerad och som framgår av förarbetena är förutsatt att det är regeringen som skall fatta de enskilda

besluten. Vid utformningen av ett förslag till ordning där riksdagen beslutar om landstingsindelningen måste emellertid också andra konstitutionella aspekter beaktas. Enligt 11 kap. 8 § regeringsformen får rättskipnings- eller förvaltningsuppgift inte fullgöras av riksdagen i vidare mån än som följer av grundlag eller riksdagsordningen. Det är således inte möjligt att i indelningslagen föreskriva en ordning där riksdagen i vissa fall har beslutanderätten, eftersom riksdagen då skulle, i strid med nämnda bestämmelse, genom lag tillägga sig själv förvaltningsuppgift.

Mot bakgrund härav och då regeringsformen bygger på att lagar skall ha generell giltighet föreslår utredningen att riksdagen i en ny lag reglerar hela landets indelning i landsting. Den föreslagna lagen bestämmer landstingsområdena utifrån gällande kommunindelning genom angivande av vilka kommuner som ingår i respektive landsting. Ändringar i landstingsindelningen beslutas således av riksdagen genom lagändring beträffande uppräkningslistan av landsting och kommuner.

Enligt utredningens mening bör det inte göras någon ändring i beslutanderätten avseende kommunindelningsändringar och ändring av landstingsgräns som kan komma att ske genom att en kommungräns ändras bör alltså beslutas enligt gällande ordning.

Med hänsyn till att den föreslagna lagen anger rikets landstingsindelning och till det gällande territoriella sambandet mellan län och landsting är det enligt utredningens bedömning lämpligt att även länsindelningen anges i denna lag och att förfarandet vid ändringar blir det som allmänt gäller i lagstiftningsärenden. Utredningen föreslår därför att lagen benämns lagen om Sveriges indelning i län och landsting.

Det finns inte någon lagreglering beträffande länsnamnen. Vid bildandet av ett nytt län beslutar riksdagen om länets namn, och även förändringar rörande länens namn anses kräva riksdagens ställningstagande. Regeringen fastställer namn på kommuner och landsting med stöd av indelningslagen, som dock inte uttryckligen reglerar denna befogenhet. I den föreslagna lagen anges vilka län och landsting som skall finnas i Sverige. Därigenom blir de enskilda länen och landstingen lagfästa såväl till existens som till namn. I enlighet med den formella lagkraftens princip innebär denna reglering att riksdagen ensam har kompetens att ändra de i lagen angivna namnen. Fråga om namnändring skall således enligt utredningens förslag hädanefter väckas som ett lagstiftningsärende och eventuella namnändringar kommer att ske i form av lagändring

Förfarandet vid ändring i landstingsindelningen

En konsekvens av att sådana förändringar i landstingsindelningen som avser hela kommuner enligt förslaget skall beslutas genom lagändring, är att det inte längre blir möjligt för ett berört landsting eller en medlem av landstinget att ansöka om sådan ändring. Frågor härom skall i stället väckas i riksdagen i enlighet med vad som stadgas i riksdagsordningen, vilket innebär att den som vill åstadkomma en indelningsändring får uppvakta regeringen eller vända sig till riksdagsledamöter som kan tänkas motionera i frågan.

Indelningsändringar föregås som regel av ett omfattande utredningsarbete och indelningslagens huvudregel är att ärendena utreds av Kammarkollegiet. Enligt förslaget kommer alltså vissa landstingsindelningsändringar att utgöra lagstiftningsärenden, men utredningen skall i praktiken kunna ske enligt i stort sett samma ordning som hittills.

Förutsättningarna för ändring i landstingsindelningen

Som nämnts skall enligt 8 kap. 5 § regeringsformen grunderna för rikets indelning i kommuner bestämmas i lag. I den föreslagna lagen anges den grundläggande förutsättningen för att en ändring i den lagstadgade landstingsindelningen skall få ske i enlighet med vad som gäller i dag, dvs. att den kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller för en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt.

Till skillnad från vad som gäller vid kommunindelningsändringar finns i dag ingen reglering om vilka särskilda hänsyn som skall tas vid prövning av en fråga om ändring i landstingsindelningen. Kommuner och landsting är likställda i regeringsformen och behandlas på samma sätt i kommunallagen. Mot bakgrund av den principiella likställigheten mellan de båda kommuntyperna bör även hänsynstagandet till berörda landsting och dess medlemmar vid fråga om ändring i indelningen uttryckligen regleras i lag. Enligt utredningens bedömning bör av den föreslagna lagen framgå att särskild hänsyn skall tas till önskemål och synpunkter från det eller de landsting och den eller de kommuner som berörs av ändringen. Med hänsyn till kopplingen mellan läns- och landstingsindelningen bör det dock inte i den föreslagna lagen införas någon bestämmelse, motsvarande vad som gäller vid kommunindelningsändringar, om att det skall krävas synnerliga skäl för att landstingsindelningen skall kunna ändras mot ett berört landstings vilja. Enligt utredningens mening bör beslut om förändringar i landstingsindelningen bygga också på särskilda hänsyn till inställningen hos befolkningen i ett landsting som berörs av en indelningsändring. Enligt vår uppfattning är det vid ändringar i landstingsindelningen emellertid inte nödvändigt att särskilt inhämta opinionen annat än hos medlemmar i kommuner som berörs av ändringen. Med en berörd kommun avses i dessa fall en kommun som genom ändringen skulle komma att ligga inom området för ett annat landsting. En större ändring i landstingsindelningen kan dock, på grund av sambandet med länsindelningen, vara föranledd av statens önskan att ändra den administrativa indelningen. Det kan bl.a. i sådana fall finnas skäl att inte närmare utreda och beakta befolkningens inställning. Utredningen föreslår därför att det i lagtexten inte anges att särskild hänsyn *skall* tas till synpunkter från ovan angiven befolkning utan att sådan hänsyn *bör* tas.

Övriga regler vid ändring i landstingsindelningen

Beträffande vad som i övrigt skall gälla vid en ändring i landstingsindelningen enligt den föreslagna lagen föreslås en reglering som i stort sett överensstämmer med vad som gäller i dag. Utredningen har dock

gjort bedömningen att lagen bör vara anpassad för större landstingsindelningsändringar så att det t.ex. blir möjligt att utse indelningsdelegerade. Regleringarna skiljer sig vidare åt med hänsyn till att landstingsindelningsändring skall bestämmas genom lagändring. Bl.a. har utredningen inte funnit det möjligt att i lagen reglera tidpunkter för beslut om och ikraftträdande av en indelningsändring. Därtill får sådana beslut som i dag tas som en del av själva beslutet om indelningsändring, t.ex. fastställande av ekonomisk reglering och beslut om rätten att företräda landstinget under övergångstiden, i stället tas som verkställighetsbeslut med anledning av beslutet om lagändring.

Konsekvenser

Förslagen kan leda till ökade kostnader för staten dels med hänsyn till de föreslagna reglerna om undersökning av befolkningens inställning till en ändring i landstingsindelningen, dels med hänsyn till att staten enligt förslaget skall stå för utredningskostnaderna i fråga om ändring i den lagstadgade landstingsindelningen. Vilka kostnader det handlar om beror bl.a. på i vilken utsträckning indelningsändringar aktualiseras och vilken omfattning undersökningarna får. Utredningens bedömning är att det inte kommer att röra sig om några mer betydande ekonomiska konsekvenser.

I ett avslutande avsnitt belyses ett antal principiella och praktiska problem med den i direktiven efterfrågade beslutsordningen, vilka utredningen utifrån givna förutsättningar inte funnit någon väg att undgå.

Förslag till lag om Sveriges indelning i län och landsting

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag anges vilka län och landsting som skall finnas i Sverige samt vilka kommuner som ingår i dessa.

I lagen anges också vad som skall gälla vid ändring i landstingsindelningen enligt första stycket.

Föreskrifter om ändringar i Sveriges indelning i andra fall finns i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting.

2 § *Stockholms län/Stockholms läns landsting*

1. Botkyrka kommun 2. Danderyds kommun 3. Ekerö kommun
4. Haninge kommun 5. Huddinge kommun 6. Järfälla kommun
7. Lidingö kommun 8. Nacka kommun 9. Norrtälje kommun
10. Nykvarns kommun 11. Nynäshamns kommun 12. Salems kommun
13. Sigtuna kommun 14. Sollentuna kommun 15. Solna kommun
16. Stockholms kommun 17. Sundbybergs kommun 18. Södertälje kommun
19. Tyresö kommun 20. Täby kommun 21. Upplands-Bro kommun
22. Upplands-Väsby kommun 23. Vallentuna kommun
24. Vaxholms kommun 25. Värmdö kommun 26. Österåkers kommun

Uppsala län/Uppsala läns landsting

1. Enköpings kommun 2. Håbo kommun 3. Knivsta kommun 4. Tierps kommun
5. Uppsala kommun 6. Älvkarleby kommun 7. Östhammars kommun

Södermanlands län/Södermanlands läns landsting

1. Eskilstuna kommun 2. Flens kommun 3. Gnesta kommun
4. Katrineholms kommun 5. Nyköpings kommun 6. Oxelösunds kommun
7. Strängnäs kommun 8. Trosa kommun 9. Vingåkers kommun

Östergötlands län/Östergötlands läns landsting

1. Boxholms kommun 2. Finspångs kommun 3. Kinda kommun
4. Linköpings kommun 5. Mjölby kommun 6. Motala kommun
7. Norrköpings kommun 8. Söderköpings kommun 9. Vadstena kommun
10. Valdemarsviks kommun 11. Ydre kommun 12. Åtvidabergs kommun
13. Ödeshögs kommun

Jönköpings län/Jönköpings läns landsting

1. Aneby kommun 2. Eksjö kommun 3. Gislaveds kommun 4. Gnosjö kommun
5. Habo kommun 6. Jönköpings kommun 7. Mullsjö kommun
8. Nässjö kommun 9. Sävsjö kommun 10. Tranås kommun
11. Vaggeryds kommun 12. Vetlanda kommun 13. Värnamo kommun

Kronobergs län/Kronobergs läns landsting

1. Alvesta kommun
2. Lessebo kommun
3. Ljungby kommun
4. Markaryds kommun
5. Tingsryds kommun
6. Uppvidinge kommun
7. Växjö kommun
8. Älmhults kommun

Kalmar län/Kalmar läns landsting

1. Borgholms kommun
2. Emmaboda kommun
3. Hultsfreds kommun
4. Högsby kommun
5. Kalmar kommun
6. Mönsterås kommun
7. Mörbylånga kommun
8. Nybro kommun
9. Oskarshamns kommun
10. Torsås kommun
11. Vimmerby kommun
12. Västerviks kommun

Gotlands län

1. Gotlands kommun

Blekinge län/Blekinge läns landsting

1. Karlshamns kommun
2. Karlskrona kommun
3. Olofströms kommun
4. Ronneby kommun
5. Sölvesborgs kommun

Skåne län/Skåne läns landsting

1. Bjuvs kommun
2. Bromölla kommun
3. Burlövs kommun
4. Båstads kommun
5. Eslövs kommun
6. Helsingborgs kommun
7. Hässleholms kommun
8. Höganäs kommun
9. Hörby kommun
10. Höörs kommun
11. Klippans kommun
12. Kristianstads kommun
13. Kävlinge kommun
14. Landskrona kommun
15. Lomma kommun
16. Lunds kommun
17. Malmö kommun
18. Osby kommun
19. Perstorps kommun
20. Simrishamns kommun
21. Sjöbo kommun
22. Skurups kommun
23. Staffanstorps kommun
24. Svalövs kommun
25. Svedala kommun
26. Tomelilla kommun
27. Trelleborgs kommun
28. Vellinge kommun
29. Ystads kommun
30. Åstorps kommun
31. Ängelholms kommun
32. Örkeljunga kommun
33. Östra Göinge kommun

Hallands län/Hallands läns landsting

1. Falkenbergs kommun
2. Halmstads kommun
3. Hylte kommun
4. Kungsbacka kommun
5. Laholms kommun
6. Varbergs kommun

Västra Götalands län/Västra Götalands läns landsting

1. Ale kommun
2. Alingsås kommun
3. Bengtsfors kommun
4. Bollebygds kommun
5. Borås kommun
6. Dals-Eds kommun
7. Essunga kommun
8. Falköpings kommun
9. Färgelanda kommun
10. Grästorps kommun
11. Gullspångs kommun
12. Göteborgs kommun
13. Götene kommun
14. Herrljunga kommun
15. Hjo kommun
16. Härryda kommun
17. Karlsborgs kommun
18. Kungälv kommun
19. Lerums kommun
20. Lidköpings kommun
21. Lilla Edets kommun
22. Lysekils kommun
23. Mariestads kommun
24. Marks kommun
25. Melleruds kommun
26. Munkedals kommun
27. Mölndals kommun
28. Orusts kommun
29. Partille kommun
30. Skara kommun
31. Skövde kommun
32. Sotenäs kommun
33. Stenungsunds kommun
34. Strömstads kommun
35. Svenljunga kommun
36. Tanums kommun
37. Tibro kommun
38. Tidaholms kommun
39. Tjörns kommun
40. Tranemo kommun
41. Trollhättans kommun
42. Töreboda kommun
43. Uddevalla kommun
44. Ulricehamns kommun
45. Vara kommun
46. Vårgårda kommun
47. Vänersborgs kommun
48. Åmåls kommun
49. Öckerö kommun

Värmlands län/Värmlands läns landsting

1. Arvika kommun
2. Eda kommun
3. Filipstads kommun
4. Forshaga kommun
5. Grums kommun
6. Hagfors kommun
7. Hammarö kommun
8. Karlstads kommun
9. Kils kommun
10. Kristinehamns kommun

11. Munkfors kommun 12. Storfors kommun 13. Sunne kommun
14. Säffle kommun 15. Torsby kommun 16. Årjängs kommun

Örebro län/Örebro läns landsting

1. Askersunds kommun 2. Degerfors kommun 3. Hallsbergs kommun
4. Hällefors kommun 5. Karlskoga kommun 6. Kumla kommun 7. Laxå
kommun 8. Lekebergs kommun 9. Lindesbergs kommun
10. Ljusnarsbergs kommun 11. Nora kommun 12. Örebro kommun

Västmanlands län/Västmanlands läns landsting

1. Arboga kommun 2. Fagersta kommun 3. Hallstahammars kommun
4. Heby kommun 5. Kungsörs kommun 6. Köpings kommun 7. Norbergs
kommun 8. Sala kommun 9. Skinnskattebergs kommun 10. Surahammars
kommun 11. Västerås kommun

Dalarnas län/Dalarnas läns landsting

1. Avesta kommun 2. Borlänge kommun 3. Falu kommun 4. Gagnefs
kommun 5. Hedemora kommun 6. Leksands kommun 7. Ludvika
kommun 8. Malungs kommun 9. Mora kommun 10. Orsa kommun
11. Rättviks kommun 12. Smedjebackens kommun 13. Sätters kommun
14. Vansbro kommun 15. Älvdalens kommun

Gävleborgs län/Gävleborgs läns landsting

1. Bollnäs kommun 2. Gävle kommun 3. Hofors kommun
4. Hudiksvalls kommun 5. Ljusdals kommun 6. Nordanstigs kommun
7. Ockelbo kommun 8. Ovanåkers kommun 9. Sandvikens kommun
10. Söderhamns kommun

Västernorrlands län/Västernorrlands läns landsting

1. Härnösands kommun 2. Kramfors kommun 3. Sollefteå kommun
4. Sundsvalls kommun 5. Timrå kommun 6. Ånge kommun
7. Örnsköldsviks kommun

Jämtlands län/Jämtlands läns landsting

1. Bergs kommun 2. Bräcke kommun 3. Härjedalens kommun
4. Krokoms kommun 5. Ragunda kommun 6. Strömsunds kommun
7. Åre kommun 8. Östersunds kommun

Västerbottens län/Västerbottens läns landsting

1. Bjurholms kommun 2. Dorotea kommun 3. Lycksele kommun 4. Malå
kommun 5. Nordmalings kommun 6. Norsjö kommun 7. Robertsfors
kommun 8. Skellefteå kommun 9. Sorsele kommun 10. Storumans
kommun 11. Umeå kommun 12. Vilhelmina kommun 13. Vindelns
kommun 14. Vännäs kommun 15. Åsele kommun

Norrbottens län/Norrbottens läns landsting

1. Arjeplogs kommun 2. Arvidsjaur kommun 3. Bodens kommun
4. Gällivare kommun 5. Haparanda kommun 6. Jokkmokks kommun
7. Kalix kommun 8. Kiruna kommun 9. Luleå kommun 10. Pajala
kommun 11. Piteå kommun 12. Älvsbyns kommun 13. Övertorneå
kommun 14. Övertorneå kommun

Förutsättningar för indelningsändring

3 § Ändring i landstingsindelningen får ske om hinder inte möter mot en ändring i länsindelningen. Om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen gäller vad som är föreskrivet i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). En ändring i landstingsindelningen får dock ske endast om ändringen kan antas medföra bestående fördel för ett

landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt.

Vid prövning av frågan om indelningsändring skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från det eller de landsting samt den eller de kommuner som berörs av ändringen.

Särskild hänsyn bör också tas till önskemål och synpunkter från befolkningen i den eller de kommuner som berörs av en ändring i landstingsindelningen.

4 § Om riksdagen har beslutat om ändring i indelningen, får regeringen meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Ekonomisk reglering

5 § När ett landsting delas, skall de inbördes ekonomiska förhållandena mellan landstingen enligt den nya indelningen regleras. När en del av ett landsting överförs till ett annat landsting skall sådan reglering ske, om någon av landstingets tillgångar eller förbindelser, som kan hänföras till den delen bör överföras till det andra landstinget eller om det finns särskilda skäl till reglering. Regleringen skall ha till syfte att på ett ändamålsenligt och skäligt sätt fördela landstingets förmögenhet eller en del av denna.

Regleringen fastställs av regeringen sedan riksdagen har beslutat om ändring i indelningen. Om landstingen är ense om regleringen, bör denna fastställas. Härvid tillämpas bestämmelserna i 1 kap. 6 § tredje stycket och 7–10 §§ lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting på motsvarande sätt.

Landstingets beslutanderätt vid indelningsändring

6 § Om riksdagen har beslutat om ändring i rikets indelning i landsting som skall träda i kraft vid årsskiftet efter det år då val i hela riket av fullmäktige har ägt rum, skall regeringen i enlighet med 10 § besluta om landstinget enligt den nya indelningen skall företrädas av indelningsdelegerade eller ej.

Ett landsting enligt den nya indelningen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter sedan regeringen har meddelat beslut i enlighet med första stycket eller, om indelningsdelegerade enligt regeringens beslut skall utses, sedan delegerade har valts, eller sedan riksdagen i annat fall än som anges i första stycket har beslutat om indelningsändring.

7 § Från tidpunkten då landstinget enligt den nya indelningen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter till dess ändringen träder i kraft skall den beslutanderätt som tillkommer landstingsfullmäktige utövas av företrädare för landstinget enligt den nya indelningen, om beslutet sträcker sina verkningar till tiden efter ikraftträdandet.

Företrädare för landstinget enligt den äldre indelningen får under samma tid utöva sådan beslutanderätt endast i frågor som uteslutande avser detta landsting och som inte sträcker sina verkningar till tiden efter ikraftträdandet.

8 § I fråga om rätten att företräda de landsting som berörs av en indelningsändring skall till dess ändringen träder i kraft gälla att landstingsfullmäktige i varje landsting företräder detta landsting enligt såväl den äldre som den nya indelningen om inte annat följer av 9 eller 10 §.

9 § Om en indelningsändring skall träda i kraft vid årsskiftet efter det år då val i hela riket av landstingsfullmäktige har ägt rum, skall de nyvalda fullmäktige i det landsting som bildas genom sammanläggning av landsting även företräda dessa landsting enligt den äldre indelningen.

Om ändringen innebär att ett landsting delas eller att en eller flera kommuner förs över till ett annat landsting, får regeringen besluta att landstinget enligt den äldre indelningen under tiden till dess ändringen träder i kraft skall företrädas av de gamla fullmäktige och att deras tjänstgöring först då skall upphöra.

10 § Om en indelningsändring innebär att ett nytt landsting bildas eller om ändringen annars är av sådan omfattning att landstinget enligt den nya indelningen inte bör företrädas av de gamla landstingsfullmäktige, skall regeringen bestämma att landstinget enligt den nya indelningen skall företrädas av indelningsdelegerade från det att dessa har valts till dess de nyvalda fullmäktige börjar sin tjänstgöring. Bestämmelser om sådana delegerade finns i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade.

11 § För beredningen och verkställigheten i ärenden som avser landstinget enligt den nya indelningen får de nyvalda landstingsfullmäktige till dess indelningsändringen träder i kraft anlita indelningsdelegerades arbetsutskott och kommittéer samt nämnder och beredningar i det eller de landsting som berörs av indelningsändringen.

12 § Beslut, som från tidpunkten då landstinget enligt den nya indelningen kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter till dess ändringen träder i kraft fattas av landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen eller en annan nämnd hos landstinget, överklagas enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut får överklagas, förutom av medlemmar av landstinget, också av andra landsting som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av ett sådant landsting.

Om länsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas också av andra landsting som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av ett sådant landsting.

Förfarandet

13 § I ärenden om indelningsändringar skall regeringen sörja för den utredning som behövs. Regeringen får uppdra åt Kammarkollegiet, en länsstyrelse eller en särskild utredare att göra utredningen.

14 § Utredningen om en ändring i landstingsindelningen skall omfatta alla de omständigheter som inverkar på frågan. Vid utredningen skall samråd ske med de landsting som har intresse av frågan.

Om den ändring i landstingsindelningen som utredningen avser bör leda till en ändring också i någon annan indelning, skall utredningen omfatta även en sådan ändring.

15 § Statliga och kommunala myndigheter skall i skälig omfattning lämna upplysningar och biträde, när det begärs av den som gör utredningen.

16 § När det finns skäl till det skall en särskild undersökning göras om befolkningens inställning till en indelningsändring. Undersökningen får göras av kommunen eller landstinget. Om ingen av dessa har gjort någon undersökning och den som erhållit uppdrag att göra utredningen finner att en undersökning bör göras eller att en gjord undersökning är otillräcklig, skall detta anmälas till regeringen som beslutar i frågan.

Om regeringen beslutar om undersökning skall den göras av den länsstyrelse som regeringen bestämmer. Den kan ske genom omröstning, opinionsundersökning eller liknande förfarande. Länsstyrelsen får då anlita valnämnden i en kommun som berörs av ändringen. Om undersökningen skall göras även i andra kommuner inom landstinget får valnämnden anlitas även i sådana kommuner. Valnämnden får anlitas endast om inte nämndens verksamhet i övrigt hindras av detta.

Om undersökningen skall ske genom omröstning får länsstyrelsen besluta att det skall framställas röstlängd och röstkort för omröstningen med tillämpning av 7 kap. vallagen (1997:157).

Röstlängden och röstkortet framställs av Valmyndigheten.

17 § Om utredningen visar att landstingsindelningen bör ändras, skall ett förslag upprättas till ändringen samt till den ekonomiska reglering och de övriga föreskrifter som ändringen kan ge anledning till.

Om även någon annan indelning behöver ändras, skall förslag upprättas också till en sådan ändring.

18 § Staten svarar för kostnaderna för en utredning som beslutats av regeringen enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting¹ att 1 kap. 1 § samt 2 kap. 1 och 4 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i kommuner, om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar från allmän synpunkt. Därvid får regeringen meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i kommuner, om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar från allmän synpunkt. *Regeringen får dock besluta om sammanläggning av kommuner i olika landsting endast om riksdagen prövat frågan om sådan ändring i indelningen enligt lagen (2005:000) om Sveriges indelning i län och landsting.* Därvid får regeringen meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Vid prövning av frågan om indelningsändring skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de kommuner som närmast berörs av ändringen. Om en sådan kommun motsätter sig en indelningsändring, får beslut om ändringen meddelas endast om det finns synnerliga skäl. Särskild hänsyn skall också tas till befolkningens önskemål och synpunkter.

2 kap.

1 §

Rikets indelning i landsting är bestämd i lagen (2005:000) om Sveriges indelning i län och landsting.

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i landsting, om hinder inte möter mot en ändring i länsindelningen. Om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen gäller vad som är

Regeringen får trots detta besluta om sådan ändring i rikets indelning i landsting som sker genom överföring av ett område från en kommun till en annan. En ändring i landstingsindelningen får dock ske

¹ Lagen omtryckt 1988:198.

föreskrivet i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). En ändring i landstingsindelningen *får dock ske endast* om ändringen kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Kammarkollegiet får *dock* besluta om en indelningsändring som bör ske med anledning av en sådan ändring i den kommunala indelningen som avses i 1 kap. 3 §

endast om hinder inte möter mot en ändring i länsindelningen. Om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen gäller vad som är föreskrivet i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). En *ytterligare förutsättning för* ändring i landstingsindelningen *är att* ändringen kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Kammarkollegiet får besluta om en indelningsändring som bör ske med anledning av en sådan ändring i den kommunala indelningen som avses i 1 kap. 3 §.

Vad som sägs i detta kapitel om ändring i landstingsindelningen gäller endast en sådan ändring som avses i denna paragraf.

4 §

I fråga om den ekonomiska regleringen vid en indelningsändring tillämpas 1 kap. 6–10 §§ på motsvarande sätt.

När en del av ett landsting överförs till ett annat landsting skall de inbördes ekonomiska förhållandena mellan landstingen enligt den nya indelningen regleras, om någon av landstingets tillgångar eller förbindelser, som kan hänföras till den delen bör överföras till det andra landstinget eller om det finns särskilda skäl till reglering. Regleringen skall ha till syfte att på ett ändamålsenligt och skäligt sätt fördela landstingets förmögenhet eller en del av denna. I fråga om den ekonomiska regleringen tillämpas 1 kap. 6 § andra och tredje styckena, 7, 8 och 10 §§ på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ett ärende om ändring i landstingsindelningen som anhängiggjorts före ikraftträdandet. Finner regeringen att ansöknings

inte skall avslås skall dock frågan underställas riksdagen för prövning Prop. 2005/06:24
enligt lagen (2005:000) om Sveriges indelning i län och landsting. Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade

dels att 1–2, 4, 7, 9–12, 14–15, 17–18, 20, och 22–23 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om regeringen enligt 1 kap. 17 § lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting bestämmer att en kommun skall företrädas av indelningsdelegerade, skall delegerade och ersättare utses från varje kommun vars område helt eller delvis skall ingå i kommunen enligt den nya indelningen.

Om delegerade skall utses från mer än en kommun, fastställer regeringen antalet delegerade och ersättare från varje kommun. Är kommunerna ense om antalet, skall detta fastställas i enlighet med det.

Om delegerade skall utses från endast en kommun, beslutar *kommunfullmäktige* i denna kommun om antalet delegerade och ersättare.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Om regeringen enligt 1 kap. 17 § lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting eller 10 § lagen (2005:000) om Sveriges indelning i län och landsting bestämmer att en kommun eller ett landsting skall företrädas av indelningsdelegerade, skall delegerade och ersättare utses från varje kommun *respektive landsting* vars område helt eller delvis skall ingå i kommunen *respektive landstinget* enligt den nya indelningen.

Om delegerade skall utses från mer än en kommun *eller mer än ett landsting*, fastställer regeringen antalet delegerade och ersättare från varje kommun *respektive landsting*. Är kommunerna *respektive landstingen* ense om antalet, skall detta fastställas i enlighet med det.

Om delegerade skall utses från endast en kommun eller ett landsting, beslutar fullmäktige i denna kommun *eller detta landsting* om antalet delegerade och ersättare.

1 a §

Länsstyrelsen skall ta emot underrättelse enligt 2 § och besluta

¹ Senaste lydelse 1991:1694.

förordnande enligt 4 § samt har rätt att väcka ärenden enligt 10 §. Vid indelningsändringar som berör mer än ett landsting bestämmer regeringen vilken länsstyrelse som dessa bestämmelser skall avse.

2 §²

Delegerade och ersättare skall väljas av *kommunfullmäktige* inom trettio dagar efter det att kommunen fick del av beslutet om *indelningsändringen* eller vid den senare tidpunkt som regeringen bestämmer. Valbar är den som är ledamot eller ersättare i fullmäktige i kommunen. Föreskrifterna i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt skall därvid tillämpas. Om ersättarna inte väljs proportionellt, skall det vid valet också bestämmas i vilken ordning som de skall kallas in till tjänstgöring.

Delegerade och ersättare skall väljas av fullmäktige inom trettio dagar efter det att kommunen *eller landstinget* fick del av beslutet om att *indelningsdelegerade* skall *utses* eller vid den senare tidpunkt som regeringen bestämmer. Valbar är den som är ledamot eller ersättare i fullmäktige i kommunen *respektive landstinget*. Föreskrifterna i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt skall därvid tillämpas. Om ersättarna inte väljs proportionellt, skall det vid valet också bestämmas i vilken ordning som de skall kallas in till tjänstgöring.

Sedan valet har ägt rum, skall länsstyrelsen genast underrättas om vilka som har valts.

Om en delegerad avgår under tjänstgöringstiden, skall 6 kap. 14 § kommunallagen (1991:900) tillämpas.

4 §³

Länsstyrelsen skall snarast möjligt förordna en av de delegerade att utfärda kungörelse om första sammanträdet och föra ordet där, till dess ordförande har valts.

Kungörelsen skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på anslagstavlan i varje kommun som har valt delegerade och inom samma tid sändas med posten till varje delegerad och ersättare. Kungörelsen införs samtidigt i de tidningar där kommunen inför sådana tillkännagivanden som avses i 5 kap. 10 § kommunallagen (1991:900).

Kungörelsen skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på anslagstavlan i varje kommun *eller landsting* som har valt delegerade och inom samma tid sändas med posten till varje delegerad och ersättare. Kungörelsen införs samtidigt i de tidningar där kommunen *eller landstinget* inför sådana tillkännagivanden som avses i 5 kap. 10 § kommunallagen (1991:900).

² Senaste lydelse 1992:348.

³ Senaste lydelse 1991:1694.

7 §⁴

Bestämmelsen i 5 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) om kungörelse om sammanträde med *kommunfullmäktige* tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sammanträde med delegerade. Kungörelsen skall anslås på anslagstavlan i varje kommun som har valt delegerade och införs i de tidningar där kommunen inför tillkännagivanden som avses i 5 kap. 10 § nämnda lag.

Bestämmelsen i 5 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) om kungörelse om sammanträde med fullmäktige tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sammanträde med delegerade. Kungörelsen skall anslås på anslagstavlan i varje kommun *eller landsting* som har valt delegerade och införs i de tidningar där kommunen *eller landstinget* inför tillkännagivanden som avses i 5 kap. 10 § nämnda lag.

9 §⁵

Varje delegerad har en röst.

Rätt att delta i delegerades överläggningar men ej i besluten har även

1. ordföranden eller vice ordförande i arbetsutskott eller kommitté som avses i 14 § eller i *kommunstyrelsen* i en kommun som har valt delegerade,
2. ordföranden eller vice ordförande i annan nämnd eller i beredning i en kommun som har valt delegerade vid handläggningen av ett ärende som har beretts av nämnden eller beredningen och vid besvarandet av en interpellation som har framställts till ordföranden i nämnden eller beredningen,

3. ledamöter i det arbetsutskott som avses i 14 § eller i *kommunstyrelsen* i en kommun som har valt delegerade och sådana ledamöter i styrelsen för ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ kommunallagen (1991:900) vid besvarandet av en interpellation som har överlämnats för att besvaras av dem,

4. i den mån delegerade har beslutat det, ledamöter eller ersättare i ett arbetsutskott eller en

Rätt att delta i delegerades överläggningar men ej i besluten har även

1. ordföranden eller vice ordförande i arbetsutskott eller kommitté som avses i 14 § eller i styrelsen i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade,
2. ordföranden eller vice ordförande i annan nämnd eller i beredning i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade vid handläggningen av ett ärende som har beretts av nämnden eller beredningen och vid besvarandet av en interpellation som har framställts till ordföranden i nämnden eller beredningen,

3. ledamöter i det arbetsutskott som avses i 14 § eller i styrelsen i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade och sådana ledamöter i styrelsen för ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ kommunallagen (1991:900) vid besvarandet av en interpellation som har överlämnats för att besvaras av dem,

4. i den mån delegerade har beslutat det, ledamöter eller ersättare i ett arbetsutskott eller en

⁴ Senaste lydelse 1991:1694.

⁵ Senaste lydelse 1991:1694.

kommitté som avses i 14 § eller i *kommunfullmäktige*, *kommunstyrelsen*, någon annan nämnd eller beredning i en kommun som har valt delegerade.

Delegerade får kalla en tjänsteman i en kommun som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig för att meddela upplysningar vid ett sammanträde.

kommitté som avses i 14 § eller i fullmäktige, styrelsen, någon annan nämnd eller beredning i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade.

Delegerade får kalla en tjänsteman i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig för att meddela upplysningar vid ett sammanträde.

10 §

Delegerade skall besluta i ärenden som har väckts av

1. arbetsutskott eller kommitté som avses i 14 §,
2. en delegerad genom motion,
3. regeringen, en central förvaltningsmyndighet eller länsstyrelsen eller,
4. *kommunfullmäktige* eller *kommunstyrelsen* i en kommun som har valt delegerade.

Delegerade skall besluta i ärenden som har väckts av

1. arbetsutskott eller kommitté som avses i 14 §,
2. en delegerad genom motion,
3. regeringen, en central förvaltningsmyndighet eller länsstyrelsen eller,
4. fullmäktige eller styrelsen i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade.

11 §⁶

Föreskrifterna i 4 kap. 11 § och i 5 kap. 18–20, 36–46 och 48–62 §§ kommunallagen (1991:900) skall tillämpas också på delegerade och deras ordförande.

Interpellationer och frågor som avses i 5 kap. 49–56 §§ kommunallagen får framställas, förutom till ordföranden i arbetsutskottet och i en kommitté, även till ordföranden i kommunstyrelsen eller i någon annan nämnd eller beredning i en kommun som har valt delegerade.

Tillkännagivanden som avses i 5 kap. 62 § kommunallagen skall ske på anslagstavlan i varje kommun som valt delegerade.

Interpellationer och frågor som avses i 5 kap. 49–56 §§ kommunallagen får framställas, förutom till ordföranden i arbetsutskottet och i en kommitté, även till ordföranden i styrelsen eller i någon annan nämnd eller beredning i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade.

Tillkännagivanden som avses i 5 kap. 62 § kommunallagen skall ske på anslagstavlan i varje kommun *eller landsting* som har valt delegerade.

12 §

Så snart delegerades protokoll har blivit justerat, skall en avskrift av protokollet överlämnas till arbetsutskottet och till *kommunstyrelsen* i varje kommun

Så snart delegerades protokoll har blivit justerat, skall en avskrift av protokollet överlämnas till arbetsutskottet och till styrelsen i varje kommun *eller landsting* som

⁶ Senaste lydelse 1992:348.

som har valt delegerade. Utdrag av protokollet skall tillställas den kommitté eller nämnd åt vilken har uppdragits att verkställa delegerades beslut.

har valt delegerade. Utdrag av protokollet skall tillställas den kommitté eller nämnd åt vilken har uppdragits att verkställa delegerades beslut.

14 §

För beredning och verkställighet skall delegerade utse ett arbetsutskott. För sådana uppgifter får delegerade dessutom utse en eller flera kommittéer.

Delegerade får för beredning och verkställighet också anlita nämnder och beredningar i en kommun som har valt delegerade.

Delegerade får för beredning och verkställighet också anlita nämnder och beredningar i en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade.

15 §⁷

Ledamöter och ersättare i arbetsutskottet eller i en kommitté väljs för tiden till dess indelningsändringen träder i kraft till det antal som delegerade bestämmer. Antalet ledamöter i arbetsutskottet får dock inte vara mindre än fem.

I fråga om valbarhet till ledamot eller ersättare i arbetsutskottet eller i en kommitté tillämpas 4 kap. 5 och 6 §§ kommunallagen (1991:900). Därvid skall iakttas, att utöver delegerad och ersättare för delegerad endast den som är folkbokförd inom området för kommunen enligt den nya indelningen är valbar. Om en ledamot eller ersättare upphör att vara valbar, upphör hans uppdrag genast.

I fråga om valbarhet till ledamot eller ersättare i arbetsutskottet eller i en kommitté tillämpas 4 kap. 5 och 6 §§ kommunallagen (1991:900). Därvid skall iakttas, att utöver delegerad och ersättare för delegerad endast den som är folkbokförd inom området för kommunen *eller landstinget* enligt den nya indelningen är valbar. Om en ledamot eller ersättare upphör att vara valbar, upphör hans uppdrag genast.

Delegerade skall befria en ledamot eller ersättare från hans uppdrag, om han vill avgå och särskilda skäl inte talar mot det.

Om ersättare inte väljs proportionellt, skall vid valet även bestämmas den ordning i vilken de skall kallas in till tjänstgöring.

17 §⁸

Bestämmelserna i 4 kap. 7, 8 och 11 §§, 6 kap. 10, 11, 14, 18 och 23–31 §§ samt i 7 kap. kommunallagen (1991:900) tillämpas i fråga om arbetsutskottet och kommittéer. Sådana tillkännagivanden som avses i 6 kap. 30 § andra stycket

Bestämmelserna i 4 kap. 7, 8 och 11 §§, 6 kap. 10, 11, 14, 18 och 23–31 §§ samt i 7 kap. kommunallagen (1991:900) tillämpas i fråga om arbetsutskottet och kommittéer. Sådana tillkännagivanden som avses i 6 kap. 30 § andra stycket

⁷ Senaste lydelse 1991:1694.

⁸ Senaste lydelse 1991:1694.

kommunallagen skall ske på anslagstavlan i varje kommun som har valt delegerade.

Arbetsutskottet och en kommitté får kalla en delegerad eller ersättare för en delegerad, en ledamot av en kommitté eller en tjänsteman hos en kommun som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde. Den som har kallats får, om utskottet eller kommittén beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

Arbetsutskottets och kommittés protokoll och övriga handlingar skall vårdas och förtecknas.

kommunallagen skall ske på anslagstavlan i varje kommun *eller landsting* som har valt delegerade.

Arbetsutskottet och en kommitté får kalla en delegerad eller ersättare för en delegerad, en ledamot av en kommitté eller en tjänsteman hos en kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde. Den som har kallats får, om utskottet eller kommittén beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

18 §⁹

Förslag till budget för kommunen enligt den nya indelningen skall göras upp av arbetsutskottet. Därvid tillämpas 8 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (1991:900).

Förslag till budget för kommunen *eller landstinget* enligt den nya indelningen skall göras upp av arbetsutskottet. Därvid tillämpas 8 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (1991:900).

Om fastställande av budgeten finns bestämmelser i 8 kap. 8–10 §§ kommunallagen.

20 §¹⁰

En kommun som har valt delegerade skall tillhandahålla medel för delegerades verksamhet. Om mer än en kommun skall tillhandahålla medel, skall skyldigheten fördelas mellan kommunerna i förhållande till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster som enligt lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. skall ligga till grund för kommunernas bestämmande av skattesatsen för uttag av skatt för det år då beslutet om indelningsändringen meddelas. Om endast en del av en kommun ingår i kommunen enligt den nya

En kommun *eller ett landsting* som har valt delegerade skall tillhandahålla medel för delegerades verksamhet. Om mer än en kommun *eller mer än ett landsting* skall tillhandahålla medel, skall skyldigheten fördelas mellan kommunerna *eller landstingen* i förhållande till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster som enligt lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. skall ligga till grund för kommunernas bestämmande av skattesatsen för uttag av skatt för det år då beslutet om indelningsändringen meddelas. Om

⁹ Senaste lydelse 1991:1694.

¹⁰ Senaste lydelse 1999:1245

indelningen, skall fördelningen ske i förhållande till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för den kommundelen.

endast en del av en kommun *eller en del av ett landsting* ingår i kommunen *respektive landstinget* enligt den nya indelningen, skall fördelningen ske i förhållande till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för den kommun- *respektive landstingsdelen*.

22 §¹¹

Delegerade väljer tre eller flera revisorer och minst lika många revisorsersättare som skall granska arbetsutskottets och kommittéernas verksamhet. I fråga om valbarhet till revisor eller revisorsersättare, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 15 § om ledamöter och ersättare i arbetsutskottet.

Revisorerna skall det år då indelningsändringen träder i kraft avge en berättelse om resultatet av revisionen till *kommunfullmäktige* i kommunen enligt den nya indelningen. Fullmäktige skall vid sammanträde före utgången av detta år besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om någon åtgärd för att bevara kommunens rätt skall vidtas.

Revisorerna skall det år då indelningsändringen träder i kraft avge en berättelse om resultatet av revisionen till fullmäktige i kommunen *eller landstinget* enligt den nya indelningen. Fullmäktige skall vid sammanträde före utgången av detta år besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om någon åtgärd för att bevara kommunens *eller landstingets* rätt skall vidtas.

I fråga om revisionen tillämpas i övrigt bestämmelserna om revision i kommunallagen (1991:900).

23 §¹²

Beslut av delegerade, arbetsutskottet, kommittéer eller partssammansatta organ får överklagas enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900). Besluten får överklagas av varje kommun som har valt delegerade och av den som är medlem av en sådan kommun.

Beslut av delegerade, arbetsutskottet, kommittéer eller partssammansatta organ får överklagas enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900). Besluten får överklagas av varje kommun *eller landsting* som har valt delegerade och av den som är medlem av en sådan kommun eller *ett sådant landsting*.

När 10 kap. 14 § kommunallagen tillämpas gäller, om länsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, att domstolens beslut får

När 10 kap. 14 § kommunallagen tillämpas gäller, om länsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, att domstolens beslut får

¹¹ Senaste lydelse 1999:626.

¹² Senaste lydelse 1995:47.

överklagas även av en kommun överklagas även av en kommun Prop. 2005/06:24
som har valt delegerade och den *eller ett landsting* som har valt Bilaga 2
som är medlem av en sådan delegerade och den som är medlem
kommun. av en sådan kommun *eller ett*
sådant landsting.

Bestämmelserna i 10 kap. 15 § kommunallagen om rättelse av
verkställighet tillämpas på beslut av delegerade, arbetsutskottet,
kommittéer eller partssammansatta organ.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (1991:900)¹ att 1 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §²

Föreskrifter om indelnings-
ändringar finns i lagen (1979:411)
om ändringar i Sveriges indelning i
kommuner och landsting.

Föreskrifter om indelnings-
ändringar finns i *lagen (2005:000)*
om Sveriges indelning i län och
landsting samt i lagen (1979:411)
om ändringar i Sveriges indelning i
kommuner och landsting.

Föreskrifter om den kommunala organisationen under krig eller
krigsfara finns i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna,
förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara
m.m.

Föreskrifter om kommuners och landstings organisation och
befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen
(2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och
landsting.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

¹ Lagen omtryckt 2000:277.

² Senaste lydelse 2002:835.

Efter remiss har yttranden över betänkandet En lag om Sveriges indelning i län och landsting avgetts av Riksdagens Ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Dalarnas län, Justitiekanslern, Valmyndigheten, Kammarkollegiet, Statskontoret, Statistiska Centralbyrån, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Oskarshamns kommun, Bjuvs kommun, Malmö kommun, Svalövs kommun, Ängelholms kommun, Ale kommun, Mölndals kommun, Alingsås kommun, Stenungsunds kommun, Vara kommun, Kristinehamns kommun, Askersunds kommun, Heby kommun, Västerås kommun, Vännäs kommun, Uppsala läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Västmanlands läns landsting, Aktionsgruppen Ja till Västmanland, Föreningen för länsbyte, Föreningen Svenskt Näringsliv, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Sveriges Kommuner och Landsting.

Yttrande har även inkommit från Rune Wikberg.

Stockholms kommun, Österåkers kommun, Uppsala kommun, Norrköpings kommun, Vaggeryds kommun, Alvesta kommun, Borås kommun, Färgelanda kommun, Göteborgs kommun, Lysekils kommun, Kungsörs kommun, Rättviks kommun, Älvdalens kommun, Härjedalens kommun, Ragunda kommun och Östersunds kommun har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Fråga om överföring av Heby kommun från Västmanlands läns landsting till Uppsala läns landsting

(2 bilagor samt akten i ärendet)

Kammarkollegiets förslag

Kammarkollegiet föreslår att regeringen fattar beslut enligt följande.

A.

Den 1 januari 2007 skall nuvarande Västmanlands läns landsting och nuvarande Uppsala läns landsting upplösas och två nya landsting bildas. Det ena landstinget skall benämnas Västmanlands läns landsting och omfatta nuvarande Västmanlands läns landsting med undantag av Heby kommun. Det andra landstinget skall benämnas Uppsala läns landsting och omfatta nuvarande Uppsala läns landsting utökat med Heby kommun.

Den 1 januari 2007 skall länsindelningen ändras på så sätt att Heby kommun överförs från Västmanlands län till Uppsala län.

För indelningsändringen skall följande gälla.

1. Principerna i det till detta beslut fogade förslaget till ekonomisk reglering, bilaga 1, fastställs. En definitiv ekonomisk reglering per den 1 januari 2007 måste dock upprättas i god tid före indelningsändringen.

2. Uppsala läns landsting skall bidra till Västmanlands läns landstings utgifter i samband med Hebys kommuns landstingsbyte på så sätt att de styrkta nettokostnader som uppstår övergångsvis skall ersättas.

3. Under tiden mellan beslutet om indelningsändring och ändringens ikraftträdande skall den beslutanderätt som tillkommer landstingsfullmäktige utövas av företrädare för landstingen enligt den nya indelningen, om beslutet sträcker sina verkningar till tiden efter ikraftträdandet.

Företrädare för landstingen enligt den äldre indelningen får under samma tid utöva sådan beslutanderätt endast i frågor som uteslutande avser detta landsting och som inte sträcker sina verkningar till tiden efter ikraftträdandet.

4. I fråga om rätten att företräda de landsting som berörs av en indelningsändring skall till dess ändringen träder i kraft gälla att landstingsfullmäktige i varje landsting företräder detta landsting enligt såväl den äldre som den nya indelningen.

B.

Heby kommun skall till staten betala kostnaderna för Sveriges Kommuner och Landstings utredning i ärendet. Dessa kostnader uppgår till 87 125 kronor och har förskotterats av allmänna medel. Beloppet skall senast den 30 juni 2006 sättas in på Kammarkollegiets plusgirokonto 95 42 98-6.

Bakgrund

Heby kommun är ett hörn av landskapet Uppland, beläget i Västmanlands län. Kommunen är en typisk jord- och skogsbruksbygd med knappt 13 800 invånare på en yta av 1 170 kvadratkilometer. Antalet invånare i Västmanlands län uppgår till cirka 261 000 medan Uppsala län har cirka 303 000 invånare.

Heby kommun ansökte den 7 december 1998 hos regeringen om att kommunen snarast skulle överföras från Västmanlands län till Uppsala län.

Regeringen överlämnade ärendet till Kammarkollegiet. Kollegiet förordade i ett yttrande den 26 september 2000 att Heby kommun den 1 januari 2003 skulle överföras från Västmanlands län och landsting till Uppsala län och landsting.

Regeringen avslog den 19 april 2001 Heby kommuns ansökan.

Den 21 juni 2001 ansökte Heby kommun på nytt om att kommunen snarast skulle få byta landstings- och länstillhörighet från Västmanlands län till Uppsala län.

Regeringen avslog den 11 oktober 2001 Heby kommuns ansökan.

Framställning

Heby kommun har den 8 februari 2005 på nytt ansökt om att få byta län och landsting från Västmanlands län till Uppsala län. Kommunen åberopar därvid vad som anförts i tidigare ansökningar. Som ett ytterligare argument åberopas att regeringens främsta skäl att avslå Heby kommuns tidigare ansökan inte gäller längre. Detta skäl var att Sala lasarett skulle få läggas ned p.g.a. ett försvagat underlag om Heby kommun bytte landsting.

Landstinget i Västmanlands län har valt att av andra skäl lägga ned Sala sjukhus som akutsjukhus. Kommunen förutsätter att medborgarna i Heby kommun efter ett länsbyte får välja sjukvård i Västmanlands län om de så önskar och att de två vårdcentralerna i Heby och Östervåla får vara kvar. Kommunen förutsätter också att Uppsala läns landsting tar över ansvaret för buss- och tågtrafiken inom och till Heby kommun.

Beslutet att ge in en ansökan om läns- och landstingsbyte var fattat av kommunfullmäktige den 31 januari 2005. Bakom beslutet stod 32 ledamöter. 16 ledamöter röstade nej till förslaget och 1 ledamot avstod.

Utredning

Vid utredningen av Heby kommuns första ansökan uppdrog kollegiet åt Svenska kommunförbundet att utreda förutsättningarna för ett

landstingsbyte av Heby kommun. Uppdraget redovisades till kollegiet den 22 november 1999.

Prop. 2005/06:24
Bilaga 4

Kollegiet uppdrog den 10 mars 2005 åt Sveriges kommuner och landsting att komplettera den tidigare gjorda utredningen. Uppdraget fullgjordes av Björn Sundström och redovisades till kollegiet den 9 maj 2005. Hans sammanfattande slutsatser och utlåtande framgår av bilaga 2. Sammanfattningsvis ansåg han att samtliga kriterier som indelningslagen ställer upp som villkor för en indelningsändring är uppfyllda.

Folkomröstning m.m.

I samband med de allmänna valen 1998 genomfördes en rådgivande folkomröstning i Heby i syfte att ta reda på kommunmedlemmarnas åsikt i fråga om vilket län kommunen bör tillhöra i framtiden. Resultatet av folkomröstningen blev att 57,7 procent av de röstande valde alternativet Uppsala län medan 39,9 procent föredrog alternativet Västmanlands län. 2,4 procent av rösterna var blanka eller ogiltiga. Valdeltagandet var 75,3 procent. Det fanns en klar geografisk skiljelinje när det gäller befolkningens uppfattning i frågan. Invånarna i den västra kommundelen föredrog tillhörighet till Västmanland medan invånarna i öster föredrog Uppsala.

Samtidigt med omröstningen i länsfrågan genomfördes en omröstning rörande vilken region Heby borde tillhöra. I regionfrågan var stödet för Uppsala starkare än beträffande länstillhörigheten. Folkomröstningen i regionfrågan innehöll flera alternativa svarsmöjligheter, men om man begränsar sig till alternativet Uppsala kontra Västmanland finner man att två tredjedelar av befolkningen föredrog Uppsala.

Föreningen för länsbyte har till kollegiet givit in resultatet av en opinionsundersökning som företaget Q & A Analyse AB utfört på föreningens uppdrag år 2004. Enligt denna undersökning ville 55 procent av de tillfrågade att Heby kommun skall tillhöra Uppsala län, 34 procent föredrog Västmanlands län och 11 procent hade ingen åsikt. Skillnaderna mellan de olika områdena var stora. Stödet för ett länsbyte var störst i de östra delarna.

Yttranden

Kammarkollegiet har remitterat kommunens ansökan till länsstyrelserna och landstingen i de aktuella länen.

Länsstyrelsen i Uppsala län delar Björn Sundströms syn på kontakterna mellan Heby och Uppsala län. Starka skäl – utöver folkomröstningens resultat - talar således för en överföring av Heby kommun till Uppsala län. Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att ett regeringsbeslut fattas i så god tid att proceduren inför de allmänna valen 2006 fungerar friktionsfritt.

Landstinget i Uppsala län tillstyrker ett landstingsbyte för Heby kommun från 2007. Landstingsstyrelsen delar bedömningen att ett landstingsbyte för Heby inte kommer att påverka sjukvårdsstrukturen i nämnvärd omfattning. Det förtjänar dock påpekas att primärvården har en annan dimensionering och avgränsning gentemot kommunerna i Västmanlands län. Bl.a. är hemsjukvården skatteväxlad till kommunerna

i Uppsala län. Detta kommer att innebära krav på anpassningar om den ska bli en del av primärvården i Landstinget i Uppsala län. Det kommer även att behöva göras anpassningar av strukturer inom andra verksamhetsområden som ambulanser, sjukresor, hjälpmedel m.m. Komplexiteten och omfattningen av detta arbete ska inte underskattas utan det kommer att kräva både avsevärd tid och resurser i de båda landstingen och i Heby kommun under 2006. Landstingsstyrelsen vill också understryka att tidsmarginalerna är mycket knappa när det gäller att förbereda Heby kommuns inlemmande i landstinget när det gäller fastställande av valkretsar, partiernas nomineringar och fastställande av landstingsvalsedlar m.m.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anser att flera sakliga skäl mot ett länsbyte kvarstår. Ett länsbyte skulle, vad gäller pågående samverkan mellan kommunerna, offentlig service, näringsliv, bebyggelsetraditioner m.m. negativt påverka utvecklingen i Sala kommun och också få återverkningar för övriga kommuner i länet. Länsstyrelsen har i tidigare yttranden anfört kritik mot den bristfälliga utredningen och analysen av de sakliga förutsättningarna för och konsekvenserna av ett länsbyte. Den nya utredningen innehåller inte heller någon sådan allsidig beskrivning eller analys för eller konsekvenser av ett länsbyte som Länsstyrelsen efterlyst. Länsstyrelsen anser att en sådan beskrivning och analys bör göras innan länsbytet genomförs. Dessutom bör också Sala kommun få tillfälle att yttra sig.

Frågan om ansvarsdelningen mellan staten, landstingen och kommunerna är föremål för utredning av den s.k. Ansvarskommittén (direktiv Fi 2004:93, tilläggsdirektiv Fi 2003:02). I tilläggsdirektiven sägs explicit att ”om kommittén utifrån sina analyser och bedömningar finner det motiverat skall den lämna övergripande förslag på förändringar av nuvarande kommun-, landstings- och länsindelning.” Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen det vara mindre lämpligt att föregripa Ansvarskommitténs förslag genom att nu besluta om att Heby kommun får byta län och landsting från Västmanlands län till Uppsala län. Ett sådant beslut skulle i praktiken inte kunna genomföras förrän tidigast den 1 januari 2007, dvs. bara två månader innan Ansvarskommittén den 28 februari 2007 skall lägga fram sitt slutbetänkande. Genom att avvakta med genomförandet kan kanske stora omställningskostnader och andra kostnader, problem och merarbete undvikas.

Sammanfattningsvis behöver alltså enligt länsstyrelsen en analys göras framför allt av konsekvenserna av ett läns- och landstingsbyte. Detta bör vara klart i god tid före genomförandet. Länsstyrelsen anser att genomförandet bör anstå tills åtminstone den 1 januari 2009.

Landstinget i Västmanlands län anser att det vore lämpligast att avvakta resultatet av den s.k. Ansvarsutredningen innan man fattar beslut om Hebys länsstillhörighet. Om detta inte bedöms möjligt tillstyrker landstinget överföringen av Heby till landstinget i Uppsala län under förutsättning att Landstinget Västmanland erhåller kompensation för de omställningskostnader som blir följden av överföringen.

Landstinget Västmanland har i sina tidigare yttranden i frågan 1999 och 2000 konstaterat att ett länsbyte skulle innebära stora konsekvenser för hälso- och sjukvården i Västmanland. Ett reducerat befolkningsunderlag i de östra delarna av länet skulle påverka

möjligheten att bevara Sala lasarett i den form det då bedrevs, vilket i sin tur skulle påverka sjukvården vid övriga lasarett i länet.

Under 2003 beslutade landstinget att förändra vårdstrukturen i länet. Under våren 2004 blev Sala lasarett ett närsjukhus. Det innebär att sjukhuset inte längre har någon akutmedicinsk verksamhet. Ett länsbyte för Heby kommun nu påverkar därför inte verksamheten i samma utsträckning som tidigare.

Eftersom resultatet för Landstinget enligt vissa till yttrandet fogade kalkyler kommer att minska med c:a 135 miljoner kronor år 2007 om Heby försvinner ur landstinget och med minst 100 miljoner år 2008 förutsätter landstinget att kompensation erhålls för dessa omställningskostnader. Den resultatnivå som landstinget tidigare budgeterat för är nödvändig att nå för att landstinget ska kunna uppnå antagna mål avseende god ekonomisk hushållning samt återbetala tidigare års underskott och omstruktureringskostnader.

Noteras bör att kostnadsminskningar på 143 respektive 188 miljoner kronor för de båda åren redan har räknats in, men intäktsminskningarna (skatt, utjämning och övriga statsbidrag) uppgår till nästan dubbelt så mycket, nämligen 278 respektive 288 miljoner kronor. Som framgår av kalkylerna förlorar landstinget på inkomstutjämningen, om Heby faller bort. De kostnader som kan tas bort är till största delen särkostnader för sådan verksamhet som direkt kan överföras till landstinget i Uppsala, men därutöver har även reduceringar gjorts med drygt 20 mkr för 2007 och med nästan 61 mkr för 2008.

Att minska omfattningen av länsjukvården är mer komplicerat och takten är svår att bedöma. Viktigt att poängtera i detta sammanhang är att det inte finns något linjärt samband mellan antalet länsinvånare och sjukvårdsproduktionen. Även om Heby kommun flyttar från Landstinget Västmanland måste nivån på länsjukvården i stort sett vara dimensionerad som den är i dag med lokaler, jourkedjor, etc.

Ledamöterna från c, fp, kd, m och mp reserverade sig mot beslutet. De ansåg att folkviljan skulle råda och tillstyrkte läns- och landstingsbyte. De förutsatte att staten skulle hålla Landstinget Västmanland skadeslöst för de kostnader som omställningen medför.

Aktionsgruppen ”Ja till Västmanland” har i en skrivelse den 8 juni 2005 hemställt att begäran om länsbyte för Heby kommun avslås alternativt får anstå.

Kammarkollegiets överväganden

Det finns inte några författningsbestämmelser om länsindelningen och inte heller om förfarandet vid ändring i denna indelning. Mindre ändringar anses regeringen ha rätt att besluta, medan frågor om mera omfattande ändringar bör underställas riksdagen (se prop. 1978/79:157 s. 85 angående lag om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar m.m.).

Om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen finns föreskrifter i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). Enligt huvudregeln i detta lagrum omfattar varje landsting ett län. En ändring i landstingsindelningen förutsätter således att även länsindelningen ändras och vice versa.

Frågor om ändring i landstingsindelningen regleras i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting (indelningslagen). Enligt 2 kap. 1 § denna lag får regeringen besluta om ändring i rikets indelning i landsting, om hinder inte möter mot en ändring i länsindelningen. En ändring i landstingsindelningen får dock ske endast om ändringen kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Enligt indelningslagen skall kollegiet göra den utredning som behövs. Om utredningen visar att indelningen bör ändras skall ett förslag upprättas till ändringen och ärendet överlämnas till regeringen för beslut.

Indelningslagen innehåller regler både om den kommunala och den landstingskommunala indelningen. Dessa regler överensstämmer till stora delar men inte helt och hållet.

Vad gäller den landstingskommunala indelningen uppställs som det enda kravet för att en sådan ändring skall ske att ändringen kan antas medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Beträffande tolkningen av vad som menas med bestående fördel hänvisas till motsvarande tolkning av samma begrepp för den kommunala indelningen. Enligt denna tolkning (prop. 1978/79:157 s. 99 ff.) måste det från allmän synpunkt finnas objektivt bärande skäl för en indelningsändring. Detta innebär vanligtvis att fördelarna med indelningsändringen vägs mot nackdelarna. Vid denna avvägning, som inte sällan är besvärlig, bör alla omständigheter som talar för eller emot en indelningsändring uppmärksammas. Med fördel för en del av en kommun avses främst fördel för befolkningen i ett område som är avsett att överföras från en kommun till en annan eller brytas ut för att bilda egen kommun. Härmed understryks vikten av att befolkningens förhållanden ges en central plats vid bedömningen av en indelningsfråga. I övrigt bör faktorer som befolkningsutveckling, näringsgeografi, kommunal service, kommunalekonomi och kommunaldemokrati beaktas.

Såväl länsstyrelsen som landstinget i Västmanlands län anser att beslut inte skall fattas nu om byte av län och landsting för Heby kommun. Man bör istället avvakta Ansvarskommitténs slutbetänkande som skall läggas fram den 28 februari 2007, eftersom detta förmodligen kommer att innehålla förslag om ändrad läns- och landstingsindelning. Kollegiets bedömning är dels att det kommer att dröja många år innan Ansvarskommitténs eventuella förslag genomförs, dels att ett byte av län och landsting för Heby kommun den 1 januari 2007 inte skulle hindra en senare minskning av antalet län och landsting. Kollegiet anser därför att frågan om vilket län och landsting Heby kommun skall tillhöra bör avgöras nu så att ett eventuellt genomförande kan ske per den 1 januari 2007.

Kammarkollegiets bedömning är att utredningen visar att en överföring av Heby kommun från Västmanlands läns landsting till Uppsala läns landsting innebär fördelar ur näringsgeografisk synpunkt. Heby ingår redan i Uppsalas lokala arbetsmarknad. Även med avseende på andra näringsgeografiska faktorer är sambandet med Uppsalaregionen starkt. En förändring skulle inte medföra några påtagliga ekonomiska

konsekvenser för den enskilda kommunmedborgarens ekonomi. En majoritet av befolkningen förordar Uppsala län framför Västmanlands län. Vidare önskar Heby kommun genom sitt fullmäktige att en ändring sker. De näringspolitiska faktorerna samt befolkningens och kommunens önskan att byta län talar således för en överföring av Heby kommun.

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna har Landstinget i Västmanlands län tillstyrkt överföring av Heby kommun till Uppsala läns landsting under förutsättning att landstinget får kompensation för de omställningskostnader som blir följden av överföringen.

När en delning av ett landsting sker skall de inbördes ekonomiska förhållandena mellan landstingen enligt den nya indelningen regleras. Regleringen skall ha till syfte att på ett ändamålsenligt och skäligt sätt fördela landstingets förmögenhet eller en del av denna. Regleringen fastställs av regeringen när beslutet om indelningsändringen meddelas. Om landstingen är ense om regleringen bör denna fastställas.

Om ett landstings ekonomiska ställning försämras på grund av en indelningsändring, får regeringen bestämma att ett annat landsting som har fördel av ändringen skall bidra till det förstnämnda landstingets utgifter i skälig utsträckning (1 kap. 10 § och 2 kap.4 § indelningslagen). Varken indelningslagen eller det statliga utjämningsystemet innehåller några regler som innebär att staten kan tillskjuta något belopp i samband med en indelningsändring.

Björn Sundström har i sin utredning funnit att Heby kommun är en förlustaffär för Landstinget Västmanland och att landstinget därför i ett längre tidsperspektiv skulle tjäna på ett eventuellt länsbyte. Enligt hans bedömning är det dock ofrånkomligt att en övergångskostnad uppkommer vid en förändring av läns- och landstingsindelningen. Frågan är hur stor den blir och hur lång tid det tar att ställa om verksamheten. Kostnaderna har i utredningen beräknats till 100 mkr. Dessa beräkningar bygger på uppgifter som lämnats av landstinget. Sundström ifrågasätter siffrorna bl.a. eftersom man inte tar hänsyn till det förändrade vårdbeteendet vid ett landstingsbyte och att Uppsala läns landsting i en sådan situation måste ersätta viss vård.

Enligt kollegiets uppfattning måste verksamheten i Västmanlands läns landsting på lite sikt kunna organiseras på ett sådant sätt att intäktsminskningen balanseras av motsvarande kostnadsminskningar. Indelningsändringar skall ses långsiktigt. Kollegiet anser således att en överföring av Heby kommun till Uppsala läns landsting inte strider mot indelningslagens intentioner vad gäller de ekonomiska konsekvenserna.

Sammanfattningsvis finner kollegiet att fördelarna med en indelningsändring för Heby kommun överväger nackdelarna. En ändring av landstingstillhörigheten för kommunen innebär således bestående fördel för den del av Västmanlands läns landsting som Heby kommun utgör. Kollegiet förordar därför att ändringen av landstingsindelningen genomförs.

Om ett landstings ekonomiska ställning försämras på grund av en indelningsändring, får regeringen bestämma att ett annat landsting som har fördel av ändringen skall bidra till det förstnämnda landstingets utgifter i skälig utsträckning. Det får anses ankomma på det landsting som anser sig berättigat till sådan kompensation att styrka sina krav. Vad som framkommit i den av Björn Sundström gjorda utredningen kan bilda

utgångspunkt för bedömningen av vilka utgiftsposter som kan komma i fråga. Under ärendets fortsatta behandling får det ankomma på Västmanlands läns landsting att närmare visa till vilka belopp som sådana utgifter kan komma att uppgå. Frågan bör om möjligt lösas genom att en överenskommelse mellan berörda landsting ges in till regeringen inför beslutet om indelningsändringen.

Några avgörande hinder att ändra länsindelningen har inte framförts. Eftersom länsindelningen skall överensstämma med landstingsindelningen bör även länsindelningen ändras. Då frågan får anses röra en omfattande ändring av länsindelningen bör den underställas riksdagen (jfr. prop. 1978/79:157 s. 120).

Beslutet har fattats av generaldirektören Anders Eriksson i närvaro av avdelningschefen Bertil Kallner och kammarrådet Ingrid Backlund, föredragande.

Anders Eriksson

Ingrid Backlund

Förteckning över remissinstanser (Kammarkollegiets yttrande)

Prop. 2005/06:24
Bilaga 5

Efter remiss har yttranden över Kammarkollegiets yttrande Fråga om överföring av Heby kommun från Västmanlands läns landsting till Uppsala läns landsting avgetts av Domstolsverket, Arbetsmarknadsverket, Skolverket, Försäkringskassan, Rikspolisstyrelsen, Banverket, Vägverket, Lantmäteriverket, Tullverket, Skogsstyrelsen, Skatteverket, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Sala kommun, Heby kommun, Västmanlands läns landsting, Uppsala läns landsting.

Yttrande har även inkommit från Uppsvenska Handelskammaren.

Försvarsmakten har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Freivalds, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Nuder, M. Johansson, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Österberg

Regeringen beslutar proposition 2004/05:24 Förändrad länsindelning m.m.

